

เรื่อง ไบต่อก้าน

รายละเอียด

ไบต่อก้าน ชื่อวิทยาศาสตร์ *Evolvulus alsinoides* (L.) L. จัดอยู่ในวงศ์ผักบุ้ง (CONVOLVULACEAE)

ลักษณะของไบต่อก้าน

ต้นไบต่อก้าน จัดเป็นพรรณไม้ล้มลุก ลำต้นทอดยาวไปตามพื้นดิน หรือโค้งแล้วตั้งตรง สูงได้ประมาณ 0.5-1 เมตร มีขนนุ่ม ๆ ขึ้นปกคลุมทั่วไปตามลำต้นและตามกิ่งก้านที่โคน ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ด มีเขตการกระจายพันธุ์ในแอฟริกาตะวันออก ปากีสถาน เนปาล อินเดีย บังกลาเทศ ศรีลังกา จีน กัมพูชา พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ หมู่เกาะแปซิฟิก และมาดากัสการ์ ส่วนในประเทศไทยพบขึ้นกระจายแบบห่าง ๆ แทบทุกภาคของประเทศ ยกเว้นทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยมักขึ้นตามพื้นที่เป็นหิน เขาหินปูน หรือพื้นที่ปนทรายที่แห้งแล้ง ตามที่โล่ง ทุ่งหญ้า ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง จนถึงระดับความสูง 900 เมตร

ใบไบต่อก้าน ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ลักษณะของใบเป็นรูปหอก รูปแถบ รูปขอบขนาน หรือรูปช้อน

ปลายใบมนหรือมีหยักเว้าตื้น ๆ โคนใบกลมหรือเป็นรูปรี ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 3-8 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 5-20 มิลลิเมตร แผ่นใบมีขนยาวค่อนข้างที่ทั้งสองด้าน หรือด้านบนเกลี้ยง ก้านใบสั้นมากหรือไม่มีก้านใบ ถ้ามีจะมีขนาดยาวประมาณ 1-2 มิลลิเมตร

ดอกใบต่อก้าน ออกดอกเป็นช่อกระจุกตามซอกใบ จะมีประมาณ 1 ดอก หรือ 2-3 ดอก ก้านดอกย่อยมีขนาดเล็กเรียว ยาวได้ประมาณ 3-10 มิลลิเมตร ส่วนก้านช่อดอกจะยาวประมาณ 1-5 เซนติเมตร มีใบประดับ 2 ใบ ออกตรงข้าม ลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม กว้างประมาณ 0.3-0.5 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 1-2 มิลลิเมตร ผิวด้านนอกมีขน กีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นถ้วยที่ฐาน กว้างประมาณ 1.5-2 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 1-2.4 มิลลิเมตร ปลายแหลม ผิวด้านนอกมีขนขึ้นอยู่ห่าง ๆ ส่วนกลีบดอกเป็นสีม่วง สีขาว หรือสีเหลืองอ่อน เป็นรูประฆังยาวประมาณ 4-5 มิลลิเมตร ปลายแยกจากกันเล็กน้อย ผิวด้านนอกมีขน ดอกมีเกสรเพศผู้ 5 อัน ติดอยู่ที่ฐานของหลอดกลีบดอก อับเรณูเป็นรูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 0.5-0.8 มิลลิเมตร ติดกับก้านชูเกสรที่ฐาน ก้านชูเกสรมีลักษณะเป็นแท่งยาวประมาณ 1-1.5 มิลลิเมตร เกสรเพศเมีย รั้งไข่อ้อยู่เหนือวงกลีบ ลักษณะเป็นรูปค่อนข้างกลมยาวประมาณ 0.5-1 มิลลิเมตร มีฐานดอกรองรับ ก้านชูเกสรเพศเมียจะมี 2 ก้าน แต่ละก้านมีความยาวประมาณ 0.3-0.5 มิลลิเมตร และแต่ละก้านจะมียอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 ก้าน แต่ละก้านยาวประมาณ 1.5-2 มิลลิเมตร ส่วนปลายสุดเป็นก้านกลม ออกดอกในช่วงประมาณเดือนเมษายน สิงหาคม และธันวาคม

ผลใบต่อก้าน ผลเป็นผลแห้ง มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1.5-2.5 มิลลิเมตร มีกลีบเลี้ยงหุ้มทั้งผล เมื่อผลแก่จัดจะแตกออกเป็น 4 เสี่ยง ภายในผลมีเมล็ดสีดำ 2 เมล็ด ลักษณะของเมล็ดเป็นรูปไต ยาวประมาณ 1-1.5 มิลลิเมตร ผิวเมล็ดเรียบ ติดผลในช่วงประมาณเดือนพฤษภาคม สิงหาคม และกันยายน

สรรพคุณของใบต่อก้าน

1. ทั้งต้นใช้เป็นยาช่วยเจริญอาหาร เป็นยาบำรุง (ทั้งต้น)
2. ช่วยรักษาอาการท้องอืดท้องเฟ้อ (ทั้งต้น)
3. ใช้เป็นยารักษาอาการไข้ (ทั้งต้น)
4. ใบนำมาใช้ฆวนเป็นนุหรือสูบรักษาโรคหลอดลมอักเสบ และโรคหืด (ใบ)
5. ช่วยรักษาโรคบิด (ทั้งต้น)
6. ทั้งต้นใช้เป็นยาขับพยาธิ (ทั้งต้น)
7. ใช้เป็นยาขับน้ำเหลืองเสีย (ทั้งต้น)
8. ช่วยรักษาอาการอักเสบบวมร้อน (ทั้งต้น)

ประโยชน์ของใบต่อก้าน

ทั้งต้นใช้ผสมกับน้ำมันใช้ปลูกผมได้

คำสำคัญ : ใบตอก้าน

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-06-04

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1658&code_db=610010&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology